

OPLATEK (31) *sb m*

o oraz e *prawdopodobnie jasne* (tak w o- oraz -ek); a *jasne*.

sg *N* opłatek (1). ◇ *G* opłatka (1) *PatKaz II*, opłatku (1) *KrowObr*. ◇ *A* opłatek (8). ◇ *I* opłatki(em) (1). ◇ *L* opłatku (9). ◇ *pl N* opłatki (1). ◇ *G* opłatk(o)w (2). ◇ *A* opłatki (4). ◇ *I* opłatkami (2) *CzechRozm*, *CzechEp*, opłatki (1) *RejZwierc*.

Sł stp, *Cn* *notuje*, *Linde XVI – XVII w.* (z *Cn*).

1. *Rodzaj ciasta przaśnego z mąki pszennej cienko na formy wylewanego i pieczonego* (2) : áno iedná kielbafki ímázy/ druga gzelce przedáie/ druga wątrobę pieczoną z octem á s cebulą/ druga też zwodzi/ druga z opłátky po rynku y po vlicach biega/ druga z wieńcy/ druga z ziołki y s cżyrowną máfciaú íiedzi. *RejZwierc* 111v.

Szereg: »opłatki albo marcepany« (1): Panię iedno Rzymfkie [...] dał tám vczynić z opłátkow álbo z marcepanow miáłto ná podobieńftwo miáłtá onego Kártáginískiego. *RejZwierc* 60v.

2. *Krążek z cienkiego ciasta przaśnego używany we mszy św. do konsekracji; hostia sacra, oblatio* *Cn* (29) : *PatKaz II* 44; *SeklKat* Y3; *Vkalfz* też íeíztze/ gdzieć Kryftus roíkazał/ ábyś ty wielki okrągły opłathek brał/ offiáráwał/ y ludziom proftym vkazował? *KrowObr* 184; tedyć Kryftus muíiał dwoiáką wietzerzą ípráwováć/ iednę dla kxięzey z offiárowáním wielkim opłátku/ y s kielichem/ á drugą dla proftych ludzi w máłym opłátku/ bes offiárowánia/ y bes Kielichá. *KrowObr* 184, 122v, 184 [9 r.], 206v, Ss2; *Sloiek írebrni* na opłatky *WyprKr* 54v; áni o Bożym íiele áby ie oni mieli kupováć v krześcíjan/ gdyż trudno poznáć íeíli opłátek poświęcony álbo nie poświęcony. *BielKron* 465v; gdyby ták byío iáko wáíze wykłády twierdzą/ nie iednoby íiáło Chríftus miał/ ále wiele niezliczonych: y nie ná iednym by mieyfcu byío/ iedney á teyże godziny: ále ná wielu niezliczonych: w káżdym kościele/ w káżdym opłátku/ w cyboryum/ w Monítráncyey. *CzechRozm* 265; ony chleby w kleízczách rozpalonych tworzył/ ktore poípolicie opłátkami zowá. *CzechEp* 66, 231, 311.

Wyrażenia: »opłatek ostrzyżony« (1): íle kroc wíeczzerzą íego ípráwuia: ábo opłátek oftrzyżony chowáia: íiálem gi zowáć Chríftułowym/ ábo íámym Chríftułem *CzechRozm* 264v.

»opłatki papieskie« (1): Íuż íie áni opłátkami Papíefkimi báwić będziemy/ ále ná prawdziwym chlebie przeftániemy *CzechRozm* 268.

»opłatek prasny« (1): Ten [*Aleksander Papieź*] vftáwił áby tylko iedná mfza byía ná dzyeń/ á opłátkiem prálnym flúżono we mśzy *BielKron* 149.

Szeregi: »opłatek i (abo) chleb niepoświęcony (a. prasny)« [*szyk 2:2*] (4): Chleb przaśny y Opłatki Papieř wymyílił. *KrowObr* 122v *margin*, *Rrv*, *Ttv*; íeśliby mogła opłátek ábo chleb niepoświęcony/ ktory do ołtarzá nośzá/ przyiáć y ítrawíć *SkarŻyw* 583.

[»hostyja abo opłatek«: Podáli mu w rękę kielich z winem a k temu pátyne y hoítyą ábo opłátek, ktory íiálem bożym zowia *BazHist* 24 (*Linde*).]

Synonim: 2. *hostyja*.

Cf [**OPLACEK**]